Baština Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

Doprinos akademika Mirka Pejanovića razvoju politologije (povodom 80. godišnjice života i 40 godina naučnoistraživačkog rada): Jubilej

Cvitković, Ivan

2025

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/handle/123456789/849

Preuzeto s Baštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

https://bastina.anubih.ba/

DOI: 10.5644/PI2025.221.24

LOKALNA SAMOUPRAVA U BIH U POLITOLOŠKOM KONTEKSTU: ANALIZA ISTRAŽIVAČKOG DOPRINOSA

Ana-Mari Bošnjak
docentica
Sveučilište u Mostaru – Filozofski fakultet
anam.planinic@gmail.com
ORCID: 0009-0003-5170-4470

Apstrakt: Rad istražuje lokalnu samoupravu kao ključni instrument demokratskog upravljanja, fokusirajući se na složen kontekst Bosne i Hercegovine. Lokalna samouprava se analizira kroz prizmu autonomije, odgovornosti i građanske participacije, pri čemu se povezuju klasične teorijske perspektive s modernim konceptima decentralizacije i pluralizma politika.

Posebna pažnja posvećena je empirijskim iskustvima BiH, gdje formalna institucionalna rješenja često ne prate stvarnu političku praksu. Participativni mehanizmi u većini slučajeva ostvaruju ograničen utjecaj, što naglašava jaz između normativnih okvira i stvarnih mogućnosti građana da oblikuju lokalne odluke. Analiza Pejanovićeva opusa doprinosi razumijevanju lokalne samouprave kao živog i heterogenog sustava, u kojem uspjeh demokratskih procesa ovisi o interakciji formalnih institucija, društvenog kapitala i lokalnih političkih dinamika. Njegova metodološka strategija omogućuje praćenje promjena kroz vrijeme i ističe cikličnu prirodu demokratske konsolidacije u postkonfliktnim uvjetima.

Zaključno, lokalna samouprava u Bosni i Hercegovini djeluje kao ogledalo šire društvene i političke transformacije, pružajući uvid u sposobnost društva da uskladi zakonske norme, političke interese i građansku participaciju u održiv i funkcionalan sustav upravljanja.

Ključne riječi: lokalna samouprava, Bosna i Hercegovina, politološka kategorija, decentralizacija vlasti, istraživački doprinos

Uvod

Lokalna samouprava predstavlja temeljnu komponentu suvremenih demokratskih sustava, omogućujući građanima neposredno sudjelovanje u upravljanju lokalnim zajednicama i uspostavu odgovornosti između lokalnih institucija i šire politike. Kao politološka kategorija, lokalna samouprava nudi uvid u mehanizme decentralizacije vlasti, odnose između različitih razina vlasti te dinamiku između teorijskih principa i praktične primjene u specifičnim kontekstima.

U Bosni i Hercegovini, lokalna samouprava ima posebno značenje zbog postdejtonske političke strukture, složenog ustavnopravnog okvira i etnički segmentirane organizacije vlasti. Funkcioniranje lokalnih jedinica vlasti u takvom kontekstu odražava ne samo institucionalni razvoj države nego i izazove u implementaciji demokratskih načela i participativne prakse.

Ovaj rad nastaje povodom jubileja Mirka Pejanovića, čiji je znanstveni doprinos proučavanju sustava lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini i regiji postavio temelje za njezino suvremeno razumijevanje. Cilj je rada analizirati dosege postojećih istraživanja o lokalnoj samoupravi u BiH te ukazati na teorijske i empirijske smjerove koji mogu unaprijediti buduća istraživanja. Središnje istraživačko pitanje glasi: Kako je koncept lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini razvijen kroz politološku literaturu i kakav je doprinos dosadašnjih studija u razumijevanju ovog fenomena?

ANU BiH
АНУ БиХ

Teorijski okvir lokalne samouprave kao politološke kategorije

Lokalna samouprava predstavlja ključnu političku kategoriju jer artikulira odnose moći, participaciju građana i upravljanje javnim interesom unutar definiranog teritorijalnog okvira. Ona nije tek administrativna jedinica; radi se o prostoru političkog djelovanja u kojem se oblikuju lokalne politike, testira legitimnost vlasti i razvija demokratska participacija. Kroz lokalnu samoupravu reflektiraju se odnosi između lokalnih aktera, centralnih institucija i društvenih grupa, što čini ovu instituciju relevantnom za analizu šireg političkog sustava (Pejanović / Sadiković, 2010).

Političko-teorijska tradicija lokalne samouprave započinje s radovima Johna S. Milla, koji je u "Razmatranjima o predstavničkoj vlasti" istaknuo da središnja vlast nikad ne može posjedovati dovoljno resursa i znanja za rješavanje svih lokalnih pitanja. Mill smatra da uključivanje lokalne vlasti povećava demokratičnost, uz oprez prema mogućoj tiraniji neobrazovane mase (Mill, 1989). Ova teza snažno je utjecala na razvoj teorija lokalne samouprave u 20. stoljeću, primjerice u radu Gerryja Stokera, koji lokalnu upravu definira kroz tri ključne funkcije: poticanje političke participacije, osiguranje efikasne isporuke javnih usluga i očuvanje tradicije autonomije nasuprot centraliziranoj državi (Stoker, 1996: 6).

Sociološki pristupi dodatno obogaćuju razumijevanje lokalne samouprave kroz koncept lokalne zajednice. Aristotel je već u Antici prepoznao najmanju teritorijalnu zajednicu kao "uzročnika najvećih dobara" (Aristotel, 1992: 4), dok suvremeni autori poput Delantyja ističu dualnu prirodu zajednice – ona istovremeno uključuje i isključuje (Delanty, 2006: 12). MacIntyre naglašava da su bez pripadnosti zajednici ljudi u najboljem slučaju "stranci ili izopćenici" (MacIntyre, 2002: 36). Lokalna zajednica, shvaćena kroz prostor, ljude i njihove aktivnosti, predstavlja funkcionalnu i teritorijalnu cjelinu čije se potrebe i aktivnosti usmjeravaju prema zajedničkom dobru (Pusić, 1979; 2002; Castells, 1976).

Lokalna samouprava se može razumjeti i kroz konceptualni okvir političke teorije vlasti. Kao politička kategorija, ona integrira pitanja moći, legitimnosti i odgovornosti. Njena autonomija omogućuje lokalnim akterima donošenje odluka unutar granica zakona, ali je ta autonomija uvijek uvjetovana odnosima s višim razinama vlasti i pravnim normama koje definiraju opseg lokalne kompetencije (Pejanović / Sadiković, 2010). U tom smislu, lokalna samouprava funkcionira kao mikrokozmos političkog sustava – prostor gdje se odražavaju širi procesi političkog odlučivanja, ali i gdje se testira kapacitet demokracije u praksi.

Političko značenje lokalne samouprave posebno dolazi do izražaja u situacijama decentralizacije ili reformi javne uprave, kada država nastoji preurediti raspodjelu moći između centralnih i lokalnih tijela. Tada lokalna samouprava nije samo administrativna jedinica već instrument institucionalne politike, sredstvo za jačanje participacije građana i okvir za upravljanje interesnim sukobima na terenu (Pierre, 1995; Koprić, 2012). Osim toga, lokalna samouprava omogućuje pluralizam politika unutar šireg političkog sustava, jer različiti lokalni akteri, stranke i društvene grupe imaju mogućnost oblikovanja i provođenja politika koje odražavaju specifične lokalne potrebe i preferencije.

U suvremenoj političkoj teoriji, lokalna samouprava se analizira kroz prizmu više dimenzija: teritorijalne, funkcionalne i političke. Teritorijalna dimenzija definira prostorni okvir djelovanja, dok funkcionalna dimenzija obuhvaća zadatke i odgovornosti koje lokalna vlast preuzima u okviru javnih politika. Politička dimenzija, međutim, naglašava ulogu lokalne samouprave u demokratskoj legitimaciji, participaciji i artikulaciji interesa, čineći je relevantnom ne samo za upravljanje lokalnim pitanjima već i za političku analizu same države (Stoker, 1996; Pejanović / Sadiković, 2010).

Lokalna demokracija predstavlja prirodni nastavak ove teorijske osnove. Ona se ne ograničava samo na institucionalnu prisutnost predstavničkih tijela već uključuje neposredno sudjelovanje građana u odlučivanju, izravnu kontrolu nad lokalnim pitanjima i procese deliberacije. John Dewey naglašava da "demokracija se mora početi kod kuće, a njena kuća je lokalna zajednica" (Dewey, 1927: 368), čime potvrđuje da mikroprostori vlasti, poput općina ili gradskih vijeća, čine temelje demokratizacije. Millova misao dodatno ukazuje na potrebu balansiranja participacije

i odgovornosti: idealna lokalna vlast uključuje građane u odlučivanje, ne samo kroz glasanje nego i kroz praktičnu provedbu javnih funkcija (Mill, 1989: 34).

Lokalna demokracija također podrazumijeva institucionalizaciju neposrednih oblika sudjelovanja, poput referenduma, građanskih panela ili inicijativa, koje nadopunjuju predstavnički model i povećavaju povezivanje vlasti s građanima (Ravlić, 2011: 92-93; Musa, 2011: 118). Time lokalna samouprava postaje prostor u kojem se testira politička participacija, gdje se građani ne promatraju kao pasivni objekti politike, već kao aktivni nositelji demokratske odgovornosti.

Zaključno, lokalna samouprava kao politička kategorija služi kao ključna leća kroz koju se promatra dinamika moći, participacije i odgovornosti unutar države. Ona povezuje teorijska pitanja decentralizacije i demokratskog upravljanja s praktičnim izazovima lokalne politike, istovremeno omogućujući političku analizu načina na koji lokalni akteri oblikuju i provode vlast u skladu s interesima zajednice. Na taj način, lokalna samouprava nije samo institucionalna struktura već i poligon političkog djelovanja i analiziranja demokratskih procesa na mikrorazini.

Političke refleksije o lokalnoj samoupravi u BiH

Lokalna samouprava u Bosni i Hercegovini predstavlja višeslojni politički fenomen, čije razumijevanje zahtijeva povezivanje teorija decentralizacije s poslijeratnim kontekstom konsolidacije države i društva. Struktura općina i gradova, iako formalno uređena zakonskim normama i načelima Europske povelje o lokalnoj samoupravi, u praksi se suočava s dubokim ograničenjima koja proizlaze iz specifične političke i etničke konfiguracije zemlje. Nakon Daytonskog mirovnog sporazuma, model lokalne vlasti oblikovan je primarno kroz logiku stabilizacije i mirovnog upravljanja, a tek sekundarno kroz načela funkcionalne decentralizacije i učinkovitosti uprave (Pejanović, 2012; 2015). Takav pristup proizveo je institucionalnu arhitekturu u kojoj se zakonski okvir često razilazi s praksom, a politička dinamika lokalne razine reflektira neriješene napetosti između formalne autonomije i stvarne političke ovisnosti.

Zakonska i institucionalna rješenja o lokalnoj samoupravi u BiH uvelike su bila pod utjecajem međunarodne zajednice, čiji je cilj bio usklađivanje s europskim standardima i stvaranje minimalnih preduvjeta za demokratizaciju. Međutim, provedba tih reformi nailazila je na otpor unutar političkih struktura koje su lokalnu vlast doživljavale kao produženu ruku entitetskih i kantonalnih centara moći. Iako su pojedine reforme, poput uvođenja neposrednog izbora načelnika, formalno povećale lokalnu odgovornost (v. Bäck et al., 2006), njihovu su učinkovitost ograničili stranački nadzor, centralizirana raspodjela resursa i slabi fiskalni kapaciteti. Takvi procesi pokazuju da u BiH postoji trajna tenzija između formalne decentralizacije i de facto političke centralizacije kroz stranačke hijerarhije i neujednačenu institucionalnu praksu.

Empirijska istraživanja dodatno potvrđuju da lokalne institucije u BiH funkcioniraju u prostoru u kojem se normativna načela sudaraju s realnim ograničenjima političke kulture i društvenog kapitala (Pickering, 2006). Mehanizmi participacije građana, uključujući mjesne zajednice, javne rasprave i participativne proračune, u većini slučajeva ostaju fragmentirani i formalni (Pejanović / Sadiković, 2010; Pejanović, 2022). Nedostatak tradicije participativne demokracije, niska razina povjerenja u institucije te dominacija klijentelističkih mreža ograničavaju mogućnost stvarne kontrole vlasti odozdo. Time lokalna samouprava, iako deklarativno utemeljena na načelima odgovornosti i uključivosti, često postaje instrument reprodukcije političkih odnosa moći uspostavljenih na višim razinama vlasti.

Kroz politološku prizmu, lokalna samouprava u BiH može se sagledati kao svojevrsni laboratorij za ispitivanje teorija demokratske konsolidacije, institucionalne otpornosti i participativne politike u postkonfliktnim društvima (Pejanović et al., 2006; Pejanović, 2017; 2021). Na lokalnoj se razini najjasnije očituje složen odnos između formalnih normi, neformalnih pravila ponašanja i društvenih očekivanja. Dok teorijski modeli decentralizacije polaze od pretpostavke da prijenos ovlasti donosi veću učinkovitost i odgovornost, bosanskohercegovački slučaj pokazuje i ograničenja emancipacijskog potencijala lokalnih institucija (Bojičić-Dželilović, 2013: 83). Lokalna samouprava tako postaje polje gdje se teoretske pretpostavke suočavaju s empirijskim iznimkama, a normativni ideal participacije transformira u praksu prilagodbe i preživljavanja.

U tom kontekstu, radovi Mirka Pejanovića imaju posebno značenje jer sustavno povezuju analitičku politološku refleksiju s empirijskim istraživanjima konkretnih lokalnih zajednica (v. Pejanović, 2022). Pejanović ne promatra lokalnu samoupravu isključivo kao administrativnu kategoriju, već kao dinamičan politički sustav u kojem se prepliću interesi, strategije i društvene interakcije (Pejanović et al., 2006; Pejanović / Sadiković, 2010; Pejanović, 2012). Njegov pristup naglašava da se funkcionalnost lokalnih institucija ne može razumjeti samo kroz formalni pravni okvir već kroz analizu procesa odlučivanja, raspodjele resursa i upravljanja konfliktima. Time politološka analiza prelazi granice tradicionalne pravne interpretacije i otkriva mehanizme koji određuju stvarni karakter lokalne vlasti.

Pejanović posebno ističe raznolikost lokalnih praksi, pokazujući da formalno jedinstveni zakonski okvir ne proizvodi homogenu institucionalnu stvarnost (Pejanović, 2021; 2022). Gradovi i općine u BiH razlikuju se prema stupnju političke participacije, kao i razini administrativne sposobnosti. U nekim sredinama lokalne su vlasti uspjele razviti relativno stabilne oblike participativnog upravljanja, dok u drugim općinama prevladava klijentelistička i stranački vođena logika odlučivanja. Empirijska raznolikost potvrđuje Pejanovićevu tezu da se lokalna samouprava u BiH mora promatrati kao skup konkretnih političkih praksi, a ne kao apstraktan institucionalni model (Pejanović, 2017; 2022).

Svojim dugogodišnjim istraživanjem, Pejanović je lokalnu samoupravu postavio u središte analize demokratskog upravljanja. Njegovi radovi pokazuju kako se u lokalnim institucijama prelamaju procesi demokratizacije, transformacije političkih elita i pokušaji izgradnje participativne kulture (Pejanović, 2015; 2021). Uspostavom empirijske metodologije i naglaskom na longitudinalni pristup, Pejanović je omogućio praćenje promjena u funkcioniranju lokalnih vlasti kroz vrijeme – od faze institucionalne konsolidacije do pojave novih oblika lokalnog aktivizma i javne kontrole. Takav pristup obogaćuje teorijsko razumijevanje politike, jer pokazuje kako se demokratizacija u postkonfliktnim društvima ne odvija linearno, nego kroz cikluse otpora, prilagodbe i inovacija.

Analitički uvidi iz Pejanovićevih istraživanja posebno su relevantni u razumijevanju odnosa između pravnih normi i političke prakse. Iako je zakonski okvir decentralizacije kao i lokalne samouprave jasno definiran, njegova implementacija ovisi o političkoj volji, institucionalnim kapacitetima i razini društvene mobilizacije. U nekim slučajevima, kao što pokazuju studije o Mostaru (Pejanović, 2003), lokalna samouprava postaje arena u kojoj se testiraju granice pravne regulacije i političkog pregovaranja. U tom smislu, empirijska analiza omogućuje sagledavanje lokalne samouprave kao živog procesa, a ne kao statične strukture (Pejanović, 2003; Pejanović et al., 2006).

Posebno vrijedan doprinos Pejanovićevih radova ogleda se u ukazivanju na povezanost lokalne vlasti i društvenog kapitala. On naglašava da stabilnost i funkcionalnost lokalnih zajednica ovise ne samo o formalnim institucijama nego i o kvaliteti odnosa između građana i vlasti. Povjerenje, suradnja i spremnost na sudjelovanje postaju ključni faktori uspjeha lokalne demokracije. Time politološka analiza dobiva i širu društvenu dimenziju – jer istraživanje lokalne samouprave u BiH otkriva mehanizme pomoću kojih zajednice razvijaju (ili gube) sposobnost kolektivnog djelovanja (Pejanović / Sadiković, 2010).

Demokratski procesi na lokalnoj razini pokazuju znatnu heterogenost. U većim urbanim sredinama, gdje postoji veći pritisak javnosti i razvijenije civilno društvo, uočljiva je veća transparentnost i odgovornost lokalnih vlasti. Nasuprot tome, manje općine često djeluju u uvjetima institucionalne slabosti, ograničenih resursa i minimalne kontrole. To potvrđuje da se lokalna samouprava u BiH razvija u neujednačenom ritmu, pri čemu politička volja i kapacitet aktera imaju veću težinu od samih formalnih normi, a empirijsko promatranje ima ključnu ulogu u razumijevanju stvarnih procesa upravljanja.

U konačnici, promatranje lokalne samouprave u BiH iz politološke perspektive pokazuje da demokracija nije isključivo procedura izbora, nego kontinuirani proces pregovaranja između institucija, političkih interesa i društvenih potreba. Zakonski okvir nužan je preduvjet, ali ne i jamstvo funkcionalnosti. Pejanovićeva istraživanja jasno pokazuju da održivost lokalne vlasti proizlazi iz kombinacije pravne preciznosti, političke odgovornosti i aktivnog građanstva. Spoj tih

elemenata čini temelj empirijski utemeljenog razumijevanja lokalne demokracije u BiH.

Takav pristup nadilazi formalistički pogled i otvara prostor za daljnja istraživanja usmjerena na unapređenje demokratskih praksi, participativnih modela i institucionalne učinkovitosti. Lokalna samouprava u BiH, proma-trana kroz ovu prizmu, postaje ne samo predmet akademske analize nego i ogledalo šire transformacije bosanskohercegovačkog društva – njegove sposobnosti da poveže zakon, politiku i građanstvo u održiv sustav upravljanja.

Zaključak

Analiza lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini potvrđuje da se demokratizacija ne može razumjeti isključivo kroz formalne institucije, već kroz način na koji se one koriste u svakodnevnoj političkoj praksi. Iako zakonski okvir pruža čvrstu osnovu za decentralizirano upravljanje, njegova provedba ovisi o političkoj volji, društvenom kapitalu i sposobnosti građana da zahtijevaju odgovornost vlasti. Time lokalna samouprava postaje pokazatelj stvarne dubine demokratske kulture i institucionalne otpornosti zemlje.

Rad Mirka Pejanovića potvrđuje važnost empirijskog i interdisciplinarnog pristupa u proučavanju lokalne vlasti. Njegove analize pokazuju da lokalne zajednice nisu pasivni administrativni entiteti, već živi politički prostori u kojima se testiraju granice participacije, odgovornosti i povjerenja. U tom smislu, politološka refleksija o lokalnoj samoupravi nadilazi deskriptivni prikaz i prerasta u analizu stvarnih odnosa moći i mogućnosti društvene promjene.

Zaključno, lokalna samouprava u BiH može se razumjeti kao ogledalo šire transformacije društva – između centralizirane kontrole i lokalne autonomije, između formalne demokracije i stvarne participacije. Njeno jačanje ne ovisi samo o institucionalnim reformama već o dugoročnom razvoju političke kulture koja prepoznaje građane kao aktivne sudionike, a ne pasivne korisnike politike. Upravo u tom procesu politologija ima važnu ulogu: ne samo da opisuje nego i da kritički propituje mogućnosti demokratizacije odozdo, u složenim postkonfliktnim društvima poput bosanskohercegovačkog.

Literatura

Almond, Gabriel A.; Verba, Sidney (2000) *Civilna kultura*, Politička kultura, Zagreb.

Aristotel (1992) *Politika*, prev. Tomislav Ladan, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb.

Bäck, Henry; Heinelt, Hubert; Magnier, Annick (ur.) (2006) *The European Mayor. Political Leaders in the Changing Context of Local Democracy*, VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden.

Bojičić-Dželilović, Vesna (2013) Decentralization and Regionalization in Bosnia-Herzegovina: Context, Model and Implementation Challenges, u: Bartlett, Will; Maleković, Sanja; Monastiriotis, Vassilis (ur.) *Decentralization and Local Development in South East Europe*, Palgrave Macmillan, 83-99.

Castells, Manuel (1976) Is there an urban sociology, u: Pickvance, C. G. (ur.), *Urban Sociology: Critical Essays*, Tavistock Publications, London, 33-59.

Delanty, Gerard (2006) *Community*, Routledge, London – New York.

Dewey, John (1927) *The Public and Its Problems*, Alan Swallow, United States.

Koprić, Ivan (2012) Lokalna samouprava u Hrvatskoj: pokvarena igračka u rukama politike, u: Musa, A. (ur.) *1. forum za javnu upravu*, Friedrich Ebert Stiftung i Institut za javnu upravu, Zagreb.

MacIntyre, Alasdair (2002) *Za vrlinom. Studija o teoriji morala*, Kruzak, Zagreb.

Mill, John Stuart (1989) *Izabrani politički spisi*, Informator – Fakultet političkih nauka, Zagreb.

Musa, Anamarija (2011) Lokalna samouprava u kontekstu europskih integracija: trendovi i izazovi, u: Kregar, Josip et al. (ur.) *Decentralizacija*, Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, Zagreb, 107-134.

Pejanović, Mirko (2003) Položaj i ustrojstvo gradova u Federaciji BiH sa posebnim osvrtom na razvoj lokalne samouprave u gradu Mostaru, u: Pejanović, Mirko; Turčilo, Lejla (ur.) *Okrugli sto Položaj i ustrojstvo gradova u Federaciji BiH sa posebnim osvrtom na razvoj lokalne samouprave u gradu Mostaru (zbornik saopštenja i diskusija) Mostar, 24 maj 2003*, Fakultet političkih nauka, Sarajevo: 23-33.

Pejanović, Mirko; Zlokapa, Zdravko; Zolić, Hasan; Arnautović, Suad (2006) *Opštine/Općine u Bosni i Hercegovini: demografske, socijalne, ekonomske i političke činjenice: istraživačka studija Centra za razvoj lokalne i regionalne samouprave Fakulteta političkih nauka u Sarajevu*, Promocult – Fakultet političkih nauka, Centar za razvoj lokalne i regionalne samouprave, Sarajevo.

Pejanović, Mirko; Sadiković, Elmir (2010) *Lokalna i regionalna samouprava u Bosni i Hercegovini*, Šahinpašić, Sarajevo – Zagreb.

Pejanović, Mirko (2012) *Ogledi o državnosti i političkom razvoju BiH*, Šahinpašić, Zagreb – Sarajevo.

Pejanović, Mirko (2015) *Država Bosna i Hercegovina i demokratija*, University Press – Magistrat izdanja, Sarajevo.

Pejanović, Mirko (2017) Promjena etničke strukture opština u Bosni i Hercegovini prema popisu stanovništva 2013. godine, u: Cvitković, Ivan (ur.) *Demografske i etničke promjene u BiH*, Posebna izdanja CLXXI, Odjeljenje društvenih nauka 9, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 70-92.

ANU BiH АНУ БиХ

Pejanović, Mirko (2021) *Državnost Bosne i Hercegovine u XX i XXI stoljeću: studije, članci, intervjui*, University Press, Sarajevo.

Pejanović, Mirko (2022) Ustavno-pravni položaj Grada Sarajeva u postdejtonskom periodu sa uklonom na mogućnost reforme nadležnosti i teritorijalne organizacije, u: Pejanović, Mirko (ur.) *Međunarodna naučna konferencija Političko-pravni i zakonski položaj Grada Sarajeva u sistemu lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini: mogućnosti reforme nadležnosti i teritorijalne organizacije. Sarajevo, 30. novembra 2022. godine. Zbornik radova*, Posebna izdanja CCIV, Odjeljenje društvenih nauka, Centar za istraživanje razvoja lokalne i regionalne samouprave 1, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 27-39.

Pickering, Paula M. (2006) Generating social capital for bridging ethnic divisions in the Balkans: Case studies of two Bosniak cities, *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 29, No. 1, 79-103.

Pierre, Jon (1995) *Urban and Regional Policy*, The International Library of Comparative Policy, An Elgar Reference Collection, Aldershot.

Pusić, Eugen (1979) Komuna i općina – mogućnosti i granice jedne orijentacije, *Politička misao: časopis za političke znanosti*, god. 16, br. 3, 399-414.

Pusić, Eugen (2002) *Upravljanje u suvremenoj državi*, Društveno veleučilište u Zagrebu, Zagreb.

Ravlić, Slaven (2011) Lokalna demokracija, u: Kregar, Josip et al. (ur.) *Decentralizacija*, Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, Zagreb, 85-106.

Sadiković, Elmir; Pejanović, Mirko (2022) Savremene teorije i prakse participativne demokratije u lokalnim zajednicama, u: Pejanović, Mirko; Sadiković, Elmir (ur.) *Participacija građana/građanki u odlučivanju o javnim poslovima u jedinicama lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini*, Posebna izdanja CCV, Odjeljenje društvenih nauka, Centar za istraživanje razvoja lokalne i regionalne samouprave 2, ANUBiH, Sarajevo, 11-32.

Stoker, Gerry (1996) Introduction: Normative Theories of Local Government and Democracy, u: King, Desmond; Stoker, Gerry (ur.) *Rethinking Local Democracy*, Macmillan, London.

LOCAL SELF-GOVERNMENT IN BOSNIA AND HERZEGOVINA IN THE CONTEXT OF POLITICAL SCIENCE: ANALYSIS OF THE RESEARCH CONTRIBUTION

Ana-Mari Bošnjak
Assistant Professor
University of Mostar – Faculty of Philosophy
anam.planinic@gmail.com
ORCID: 0009-0003-5170-4470

Abstract: This paper examines local self-government as a key instrument of democratic governance, focusing on the complex context of Bosnia and Herzegovina. Local self-government is analyzed through the lenses of autonomy, accountability, and civic participation, linking classical theoretical perspectives with contemporary concepts of decentralization and policy pluralism.

Particular attention is given to the empirical realities of Bosnia and Herzegovina, where formal institutional arrangements often diverge from political practice. Participatory mechanisms, while formally established, tend to have limited impact, highlighting the gap between normative frameworks and citizens' actual ability to influence local decision-making.

The analysis of Mirko Pejanović's scholarly work contributes to understanding local self-government as a dynamic and heterogeneous system in which the success of democratic processes depends on the interaction between formal institutions, social capital, and local political dynamics. His methodological approach enables longitudinal observation of change and underscores the cyclical nature of democratic consolidation in post-conflict conditions.

In conclusion, local self-government in Bosnia and Herzegovina serves as a mirror of broader social and political transformation, offering insight into the capacity of society to align legal norms, political interests, and civic participation within a sustainable and functional governance framework.

Keywords: local self-government, Bosnia and Herzegovina, political science category, decentralization of power, research contribution